

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК У СТРУКТУРІ ОБЛІКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

©2019 ЛОБОДА Н. О., ЧАБАНЮК О. М., СЕБЕСТЯНОВИЧ І. С.

УДК 657.4
JEL: M49

Лобода Н. О., Чабанюк О. М., Себестянович І. С. Управлінський облік у структурі облікової діяльності підприємства

Метою статті є охарактеризувати управлінський облік, його роль в управлінні підприємством, а також визначити особливості управлінського обліку та його основні елементи. Розглянуто поняття «управлінський облік» та різні підходи до його трактування, роль управлінського обліку в управлінні організацією. Виділено основні відмінності між фінансовим та управлінським обліком за певними критеріями. Перераховано основні інструменти реалізації управлінського обліку відповідно до сфери їх застосування. Розглянуто поняття «управлінський контроль» як елемент системи управлінського обліку та розкрито його основні особливості. Описано показники, що характеризують безпомилковість як реєстрації, так і обробки фінансово-господарських операцій комерційної організації. Визначено основні структурні елементи системи управлінського обліку та функції даної системи. Зроблено висновки щодо мети управлінського обліку та його ролі в організації.

Ключові слова: управлінський облік, системний підхід, управлінський контроль, управлінські рішення, інструменти управлінського обліку.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-11-265-270>

Табл.: 2. **Бібл.:** 10.

Лобода Наталія Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту, Львівський національний університет імені Івана Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79000, Україна)

E-mail: loboda.lviv@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3522-8139>

Чабанюк Одарка Михайлівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, Львівський торговельно-економічний університет (вул. Туган-Барановського, 10, Львів, 79005, Україна)

E-mail: odarka2010@meta.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0884-3515>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/G-7875-2019>

Себестянович Ірина Сергіївна – бакалавр кафедри державних і місцевих фінансів, Львівський національний університет імені Івана Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79000, Україна)

E-mail: sebestyanovichira@gmail.com

УДК 657.4
JEL: M49

UDC 657.4
JEL: M49

Лобода Н. А., Чабанюк О. М., Себестянович И. С. Управленческий учёт в структуре учётной деятельности предприятия

Цель статьи – охарактеризовать управленческий учёт, его роль в управлении предприятием, определить особенности управленческого учёта и его основные элементы. Рассмотрены понятие «управленческий учёт» и различные подходы к его трактовке, роль управленческого учёта в управлении организацией. Выделены основные различия между финансовым и управленческим учётом по определенным критериям. Перечислены основные инструменты реализации управленческого учёта в соответствии со сферой их применения. Рассмотрено понятие «управленческий контроль» как элемент системы управленческого учёта и раскрыты его основные особенности. Описаны показатели, характеризующие безошибочность как регистрации, так и обработки финансово-хозяйственных операций коммерческой организации. Определены основные структурные элементы системы управленческого учёта и функции данной системы. Сделаны выводы относительно целей управленческого учёта и его роли в организации.

Ключевые слова: управленческий учёт, системный подход, управленческий контроль, управленческие решения, инструменты управленческого учёта.

Табл.: 2. **Библ.:** 10.

Лобода Наталья Александровна – кандидат экономических наук, доцент кафедры учёта и аудита, Львовский национальный университет имени Ивана Франко (ул. Университетская, 1, Львов, 79000, Украина)

E-mail: loboda.lviv@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3522-8139>

Чабанюк Одарка Михайловна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры бухгалтерского учёта, Львовский торговельно-экономический университет (ул. Туган-Барановского, 10, Львов, 79005, Украина)

E-mail: odarka2010@meta.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0884-3515>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/G-7875-2019>

Себестянович Ирина Сергеевна – бакалавр кафедры государственных и местных финансов, Львовский национальный университет имени Ивана Франко (ул. Университетская, 1, Львов, 79000, Украина)

E-mail: sebestyanovichira@gmail.com

Loboda N. O., Chabaniuk O. M., Sebestyanovych I. S. Managerial Accounting in the Structure of Accounting Activity of Enterprise

The article is aimed at characterizing managerial accounting, its role in the management of enterprise, defining the features of managerial accounting and its main elements. The concept of «managerial accounting» and different approaches to its interpretation, the role of managerial accounting in the management of organization are considered. The main differences between financial and managerial accounting are allocated by certain criteria. The main instruments for implementing managerial accounting in accordance with their sphere of application are listed. The concept of «managerial control» as an element of the managerial accounting system is considered and its main features are disclosed. The indicators describing the accuracy of both registration and processing of financial and economic operations of a commercial organization are described. The main structural elements of the managerial accounting system and the functions of this system are defined. Conclusions have been drawn about the objectives of managerial accounting and its role in the organization.

Keywords: managerial accounting, systemic approach, managerial control, managerial decisions, managerial accounting instruments.

Tabl.: 2. **Bibl.:** 10.

Loboda Nataliya O. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Accounting and Auditing, Ivan Franko National University of Lviv (1 Universytetska Str., Lviv, 79000, Ukraine)

E-mail: loboda.lviv@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3522-8139>

Chabaniuk Odarka M. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting, Lviv University of Trade and Economics (10 Tuhan-Baranovskoho Str., Lviv, 79005, Ukraine)

E-mail: odarka2010@meta.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0884-3515>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/G-7875-2019>

Sebestyanovych Iryna S. – Bachelor of the Department of State and Local Finance, Ivan Franko National University of Lviv (1 Universytetska Str., Lviv, 79000, Ukraine)

E-mail: sebestyanovichira@gmail.com

Проблеми ведення управлінського обліку в наш час набувають все більшої актуальності, оскільки в умовах становлення та розвитку ринкової економіки особливу роль відіграє управління й управлінський облік в організаціях. У великих організаціях ведеться, як правило, два види обліку: фінансовий та управлінський. Отже, з'являється складність у тому, що багато керівників плутають ці види обліку або ототожнюють їх, що також недоцільно.

Функціонально цілісний управлінський облік, орієнтований на конкурентне середовище, дасть можливість виявити інформаційні та технологічні процеси, які апіорі орієнтовані на прийняття обґрунтованих і оптимальних управлінських рішень, які дозволять своєчасно усувати недоліки, характерні для бухгалтерського та фінансового обліку.

Ефективність управлінського контролю веде до гарантування достовірної інформації бухгалтерської (фінансової) звітності, надійності, стійкості та безпеки активів організації, дозволяє дослідити взаємозв'язок управлінського обліку й обліку в системі оподаткування, сприяючи тим самим успішній і прибутковій діяльності. У зв'язку з цим досить актуально стає розробка теоретичних і практичних рекомендацій, які спрямовані на посилення ролі та значення управлінського обліку, удосконалення методики його організації.

Дослідження проблематики управлінського обліку привертає увагу багатьох науковців. Можна виділити праці таких вітчизняних і зарубіжних учених та практиків, як: А. В. Величковський [1], П. Й. Атамас [2], В. М. Добровський [3], Л. В. Гнилицька [3], Р. С. Коршикова [3], В. В. Іванов [5], Є. М. Романів [4], О. А. Астраханцева [7], О. В. Білоцерківський [8], О. В. Акольська [8], П. О. Куцик [10], О. М. Чабанюк [10], Ч. Хорнгрен [6], Дж. Фостер [6] та багатьох інших.

У ході дослідження проведено огляд трактувань поняття «управлінський облік», у результаті якого виявлено три принципові підходи до інтерпретації даної дефініції, що відрізняються широтою структурних елементів, які входять до неї.

Прихильники *першого підходу* розглядають управлінський облік як цілісну систему з притаманними завданнями, цілями та функціями. Управлінський облік дозволяє формувати інформаційну базу, яка призначена тільки для внутрішнього використання, а також для прийняття оптимальних управлінських рішень.

Другий підхід більш звужений, оскільки розглядає управлінський облік як сферу діяльності, що дозволяє забезпечити внутрішні потреби організації як в ресурсному, так і в інформаційному плані [1].

Системний (третій) підхід дозволяє зосередити увагу як на зовнішньому, так і внутрішньому середовищі досліджуваного поняття, виділивши в ньому сильні сторони та рівні застосування в практичній діяльності.

У зв'язку з цим можна впевнено сказати, що управлінський облік – це динамічна, відкрита, регульована система з внутрішніми та зовнішніми зв'язками, що спирається на інформаційну базу економічних суб'єктів різних рівнів організаційної та фінансової структури господарювання, спрямована на прийняття оптимальних управлінських рішень. Дане трактування дозволяє виявити базові функціональні характеристики, відповідно до яких управлінський облік можливо розглядати як процес, на підставі якого можна підтвердити положення про ефективне та раціональне використання ресурсів для досягнення поставлених цілей щодо максимізації фінансових результатів комерційного підприємства.

Слід погодитися з точкою зору, яка припускає, що управлінський облік – це самостійна система, в якій відбуваються процеси постійного розвитку, розширення функцій, цілей, завдань, інструментів і методів їх вирішення. Крім того, згідно з цим підходом, управлінський облік по ряду позицій знаходиться в тісній взаємозалежності з фінансовим обліком. Взаємозв'язок між управлінським і фінансовим обліком розглянуто в *табл. 1*.

На основі даної табл. 1 можна зробити висновок про те, що управлінський та фінансовий облік мають певні відмінності. Наприклад, управлінський облік призначений для забезпечення інформацією внутрішніх користувачів для прийняття рішень, а фінансовий облік – для зовнішніх користувачів. Крім того, управлінський облік використовує як об'єкт лише певну сферу діяльності, а фінансовий облік – підприємство в цілому.

Варто зазначити, що управлінський та фінансовий облік мають і певні спільні характеристики. Так, як фінансовий, так і управлінський облік використовують єдину інформаційну систему та ґрунтуються на підзвітності менеджерів для визначення результатів їх діяльності.

Управлінський облік базується на використанні різноманітного набору інструментів. Спочатку необхідно оптимізувати витрати, і це було однією з перших функцій інструментів оптимізації, проте з плином часу кількість подібних функцій збільшувалося, вони ставали складнішими, все тісніше взаємодіяли із системою управління, що призводило до ускладнення та розширення набору інструментів, які дозволили реалізувати конкретні цілі.

Інструменти управлінського обліку відповідно до сфери їх застосування наведено в *табл. 2*.

У системі управлінського обліку важливе місце відводиться і управлінському контролю, який має дві основні особливості. Перша полягає у формалізованому процесі планування, виступає як форма складання бюджетів або довгострокового планування, яке дає змогу оцінювати фактичні показники діяльності. Друга особливість заснована на обліку відповідаль-

Співвідношення управлінського та фінансового обліку

Критерій	Управлінський облік	Фінансовий облік
Застосування	Рішення про можливість застосування визначається керівництвом підприємства для того, щоб забезпечити інформаційну та аналітичну підтримку	Необхідність застосування закріплена відповідно до законодавства для того, щоб забезпечити інформацією зовнішніх користувачів щодо відповідного фінансового стану та фінансового результату
Цілі	Забезпечення інформацією внутрішніх користувачів для прийняття рішень	Подання звітності зовнішнім користувачам для прийняття рішень в інвестиційній, кредитній сферах діяльності підприємства
Склад	Структура визначається цілями у використанні інформаційної бази	Активи, зобов'язання, власний капітал
Форма інформаційної бази	Вартісне та натуральне вираження	Вартісне вираження
Об'єкти	Певна сфера діяльності, наявність центрів відповідальності, управлінських завдань за різними напрямками	Підприємство в цілому

Джерело: складено на основі [2, с. 250; 3, с. 162; 4, с. 97].

Таблиця 2

Інструменти реалізації управлінського обліку

Сфера застосування	Інструменти управлінського обліку
Система обліку	Управлінська звітність, форми звіту, звіти про фінансово-господарську діяльність, показники та індикатори управлінського обліку, методи, способи і прийоми аналізу
Інформація	Документообіг, карта бізнес-процесів
Система планування	Напрямки оптимізації обсягів замовлень, планування завантаження потужностей, SWOT-аналізу, аналізу безбитковості, бюджетування, розрахунку сум покриття, ліквідності, фінансової стійкості, маржинального аналізу, фінансового аналізу, аналізу та оцінки інвестиційних проектів
Блок моніторингу та контролю	Модуль тимчасових попереджень, внутрішній аудит, контрольна функція за плановими та фактичними показниками, оцінка затрат по статтях і елементах, джерела їх виникнення, мінімум приведених затрат, збалансована система показників, кінцеві показники діяльності – прибуток і рентабельність

Джерело: складено на основі [5; 6; 10].

ності, який досягається через створення відповідних центрів, де можна використовувати на практиці цільові показники функціонування, їх вимірювання та порівняння, а також проводити аналітичні процедури та коригувальні заходи. Тому управлінський контроль можна розглядати як сукупність організаційних і аналітичних структур, методичних правил і процедур, спрямованих керівництвом компанії на досягнення ефективності фінансової та господарської діяльності.

Управлінський контроль необхідно розглядати і з точки зору ефективності його застосування. Ефективність облікової системи можна оцінити виходячи з рівнів досягнення показників, що характеризують безпомилковість як реєстрації, так і обробки фінансово-господарських операцій компанії, а саме:

✦ *наявність*: відображення реально існуючих операцій;

- ✦ *повнота*: відображення всього комплексу реальних операцій;
- ✦ *точність*: за всіма операціями проведені правильні розрахунки;
- ✦ *відображення за рахунками*: за всіма операціями необхідно здійснити правильну розноску за відповідними бухгалтерськими рахунками;
- ✦ *тимчасова база*: за всіма операціями необхідно здійснити тимчасову прив'язку до відповідного звітного періоду;
- ✦ *наявність представлення та розкриття інформації даних у звітності*: всі дані слід підсумовувати та узагальнювати, дотримуючись при цьому встановлених вимог щодо порядку та обсягу розкриття інформації;
- ✦ *достовірність фінансової звітності та відповідність діяльності чинному законодавству*.

Як відомо, на основі управлінського обліку будується система управління прибутком через управління витратами, оскільки раціональна класифікація процесів і технологій у системі управлінського обліку дозволить застосувати правильну методику розрахунку витрат.

До складу системи управлінського обліку входять певні структурні елементи, а саме: нормативна база, облікова політика та правила бухгалтерського обліку, адміністративна звітність, облік витрат, показники ефективності, бізнес-технологія.

Тобто основу управлінського обліку складають певні напрямки, виходячи з яких, збираються конкретні дані для постановки управлінського завдання. Але все ж таки, при вирішенні будь-якої проблеми необхідно враховувати важливість людського фактора поведінки. Система управлінського обліку спільно виконує дві функції:

1) дає підтримку менеджерам у прийнятті вірних рішень;

2) мотивує поведінку персоналу підприємства для досягнення позитивних кінцевих результатів комерційної організації.

Таким чином, значення управлінського обліку полягає у визначенні, попередженні та своєчасному врегулюванні проблем у функціональній галузі підприємства аж до критичних ситуацій. При реалізації функцій управлінського обліку відбувається порівняння аналізованих показників з існуючими стандартами, потім вони коригуються і піддаються детальному дослідженню.

У сферу діяльності сучасного управлінського обліку входять процеси регулювання всіляких ризиків [7]. Він займається інформаційним забезпеченням, регулюванням фінансової діяльності за допомогою ключових показників та індикаторів, а також впроваджує стратегію і тактику у сфері планування підприємства, відстежує роботу системи з управління якістю.

Управлінський облік виконує досить багато різноманітних функцій. Серед них виділяють такі:

- ✦ *інформаційна* (полягає в забезпеченні керівників будь-яких рівнів управління такою інформацією, яка використовується для поточного планування, а також прийняття правильних управлінських рішень та їх контролю);
- ✦ *комунікаційна* (відповідає за формування тієї інформації, яка є засобом внутрішнього комунікаційного зв'язку різних рівнів управління);
- ✦ *контрольна* (здійснює оперативний контроль та оцінює результати як внутрішніх підрозділів організації, так і підприємства в цілому);
- ✦ *прогностична* (координує розвиток підприємства в майбутньому та забезпечує перспективи планування на основі проведеного аналізу та оцінки результатів діяльності підприємства) [3, с. 148];

✦ *оптимістична* (створює умови для найкращого вибору того чи іншого оптимального варіанта діяльності);

✦ *мотиваційна* (забезпечує інформацією про доходи, фінансові результати, грошові кошти, що дає можливості для створення системи стимулювання для одиниць підприємства, а також системи вимірювання та критерії оцінки) [8, с. 53].

Крім того, у функції управлінського обліку входить попередження керівництва про наявні на підприємстві проблемні ситуації. Проблеми можуть виникнути у випадку недосягнення поставлених цілей, наприклад у сфері організації виробництва. Проблеми можуть траплятися на різних рівнях управління – як на середніх, так і на нижчих ланках, у різних відділах і функціональних службах [9].

На основі управлінського обліку в деяких країнах, де він широко застосовується, формуються певні його підвиди: аналітичний облік, який дає детальну інформацію про рух господарських процесів та аналізує як внутрішню, так і зовнішню інформацію; виробничий облік, що розраховує калькуляцію виробничої собівартості; плановий (бюджетний) облік, що здійснює організацію контролю за виконанням бюджету в процесі формування системи бюджетування на підприємстві; стратегічний облік – контролює виконання стратегічних планів на підприємстві. Поява виробничого обліку, наприклад, пов'язана з розвитком управлінської школи бухгалтерського обліку.

Організація бухгалтерського обліку на підприємстві здійснюється такими етапами:

1. *Методологічний етап.* Проводиться відбір моделі управлінського обліку залежно від мети, визначаються елементи бухгалтерського обліку, а також об'єкти та методи обліку витрат, наприклад складання калькуляційних статей, план рахунків бухгалтерського обліку та інше.

2. *Технічний етап.* На даному етапі визначається напрям руху інформації всередині підприємства, форми внутрішньої звітності, склад реєстрів аналітичного обліку.

3. *Організаційний етап.* Відбувається розподіл обов'язків між працівниками в системі управлінського обліку.

Система управлінського обліку здійснює конкретну адресну допомогу управління і дає відповіді на найважливіші питання:

1) На якій стадії сталого розвитку знаходиться організація?

2) Які найважливіші цілі для подальшого розвитку?

3) Який набір дій сприятиме якнайшвидшій реалізації намічених цілей?

Фахівці у сфері управлінського обліку повинні займатися, перш за все, процесами гармонізації двох основних проблем – забезпечення стабільності в роботі підприємства при ефективному виконанні поставлених цілей. Забезпечення стабільності слід пов'язувати з постійною перевіркою діяльності в межах прийнятих меж або наявних обмежень.

Причому встановлені обмеження пов'язані з бюджетною політикою підприємства, системою лояльності та мотивації співробітників, а також з іншими обмеженнями, прийнятими на підприємстві. У цьому випадку роль управлінського обліку істотно зростає. Тобто відповідність поставленим цілям в напрямку подальшого сталого розвитку підприємства вимагає постійної присутності управлінського обліку для того, щоб була можливість бачити та відстежувати всі прогресивні моменти.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження показало, що управлінський облік – це динамічна, відкрита, регульована система з внутрішніми та зовнішніми зв'язками, що спирається на інформаційну базу економічних суб'єктів різних рівнів організаційної та фінансової структури господарювання, спрямована на прийняття оптимальних управлінських рішень. Варто сказати, що управлінський облік перебуває в тісній взаємодії з фінансовим обліком.

У процесі реалізації управлінського обліку використовуються його інструменти, зокрема такі, як система обліку, інформація, система планування, блок моніторингу та контролю.

Було з'ясовано, що ефективність облікової системи можна оцінити виходячи з рівнів досягнення показників, що характеризують безпомилковість як реєстрації, так і обробки фінансово-господарських операцій компанії, а саме: наявність, повнота, точність, відображення за рахунками, тимчасова база, наявність представлення інформації даних у звітності та інші.

Дослідження праць різних учених дало змогу виділити основні функції управлінського обліку: інформаційну, комунікаційну, прогностичну, контрольну, оптимістичну, мотиваційну.

Крім того, визначили, що в країнах, де управлінський облік широко застосовується, можна виділити деякі його підвиди, зокрема такі: аналітичний облік, виробничий облік, плановий (бюджетний) облік, стратегічний облік.

Таким чином, метою застосування управлінського обліку є забезпечення гармонізації функціонування підприємства.

На закінчення важливо відзначити, що роль системи управлінського обліку в будь-якій компанії дуже велика. Впровадження даної системи необхідно керівнику, менеджерам і всьому персоналу, бо важливість правильності постановки управлінського обліку дає інформацію, яка необхідна для посилен-

ня уваги та визначення пріоритетності виконання завдань організації, спрямованих на планування та прогнозування її подальшої діяльності. Розробка та застосування ефективних рішень керівника служитиме основоположною передумовою конкурентоспроможності компанії на ринку, проведенню чітко сформованої кадрової політики. Результати впровадження системи управлінського обліку перевершать всі очікування, тому що сформуєть аналітичну інформацію для оцінки перспективи при відкритті можливостей, забезпечать необхідними механізмами контролю над виконанням прийнятих рішень. ■

ЛІТЕРАТУРА

- 1. Величковский А. В.** Неопределенность и риск при оценке активов в бухгалтерской отчетности в соответствии с МСФО. *Международный бухгалтерский учет*. 2014. № 9. С. 19–31.
- 2. Атамас П. Й.** Управлінський облік: навч. посіб. Київ: Центр навч. літ., 2009. 440 с.
- 3. Добровський В. М., Гнилицька Л. В., Коршикова Р. С.** Управлінський облік: навч.-метод. посіб. Київ: КНЕУ, 2003. 235 с.
- 4. Романів Є. М., Лобода Н. О.** Бухгалтерський облік (загальна теорія): навч. посіб. Львів: ЛДФА, 2014. 265 с.
- 5. Иванов В. В.** Теоретические аспекты разработки и использования систем управленческого учета. *Управленческий учет*. 2006. № 1. URL: <http://www.upruchet.ru/articles/2006/1/4294.html>
- 6. Хорнгрен Ч., Фостер Дж., Датар Ш.** Управленческий учет. 10-е изд. / пер. с англ. СПб.: Питер, 2005. 1008 с.
- 7. Астраханцева Е. А.** Кризисы и экономическая безопасность в учётно-аналитическом обеспечении предприятия // Materials of the International scientific and practical conference «SCIENCE AND EDUCATION». 2014. С. 44–47.
- 8. Акольська О. В., Білоцерківський О. В.** Управлінський облік та проблеми його функціонування в сучасних умовах управління підприємством. *Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики*. 2009. № 3. С. 52–61.
- 9. Мартыненко Е. В., Баранников А. А.** Управленческий учет: предпосылки возникновения, сущность и современная научная концепция. *Научный журнал Кубанского государственного аграрного университета*. 2013. № 86 (02). С. 138–162. URL: <http://ej.kubagro.ru/2013/02/pdf/10.pdf>
- 10. Куцик П. О., Чабанюк О. М.** Загальновиробничі витрати: порядок формування та розподілу. *Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна*. 2011. Вип. 35. С. 206–212.

REFERENCES

- Akolska, O. V., and Bilotserkiivskiy, O. V. "Upravlinskyi oblik ta problemy yoho funktsionuvannya v suchasnykh umovakh upravlinnia pidpriemstvom" [Management Accounting and Problems of its Functioning in Modern Conditions of Enterprise Management]. *Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvam y mashynobudivnoi haluzi: problemy teorii ta praktyky*, no. 3 (2009): 52-61.

Astrakhtantseva, Ye. A. "Krizisy i ekonomicheskaya bezopasnost v uchetho-analiticheskom obespechenii predpriyatiya" [Crises and Economic Security in the Accounting and Analytical Support of the Enterprise]. *Science and Education*, 2014. 44-47.

Atamas, P. I. *Upravlinskyi oblik* [Managerial Accounting]. Kyiv: Tsentri navch. lit., 2009.

Dobrovskiy, V. M., Hnylytska, L. V., and Korshykova, R. S. *Upravlinskyi oblik* [Managerial Accounting]. Kyiv: KNEU, 2003.

Ivanov, V. V. "Teoreticheskiye aspekty razrabotki i ispolzovaniya sistem upravlencheskogo ucheta" [Theoretical Aspects of the Development and use of Management Accounting Systems]. *Upravlencheskiy uch. 2006*. <http://www.upruchet.ru/articles/2006/1/4294.html>

Khorngren, Ch., Foster, Dzh., and Datar, Sh. *Upravlencheskiy uch. 2006* [Management Accounting]. St. Petersburg: Piter, 2005.

Kutsyk, P. O., and Chabaniuk, O. M. "Zahalnovyrobnychi vytraty: poriadok formuvannya ta rozpodilu" [Production Costs:

the Order of Formation and Distribution]. *Visnyk Lvivskoi komertsiinoi akademii. Seriya ekonomichna*, no. 35 (2011): 206-212.

Martynenko, Ye. V., and Barannikov, A. A. "Upravlencheskiy uch. predposylki vznikhoveniya, sushchnost i sovremennaya nauchnaya kontseptsiya" [Management Accounting: Emergence Preconditions, Essence and Modern Scientific Concept]. *Nauchnyy zhurnal Kubanskogo gosudarstvennogo agrarnogo universiteta*. 2013. <http://ej.kubagro.ru/2013/02/pdf/10.pdf>

Romaniv, Ye. M., and Loboda, N. O. *Bukhhalterskiy oblik (zahalna teoriia)* [Accounting (General Theory)]. Lviv: LDFA, 2014.

Velichkovskiy, A. V. "Neopredelennost i risk pri otsenke aktivov v bukhgalterskoy otchetnosti v sootvetstvii s MSFO" [Uncertainty and Risk in Assessing Assets in Financial Statements in Accordance with IFRS]. *Mezhdunarodnyy bukhgalterskiy uch. 2014*, no. 9 (2014): 19-31.

УДК 001.8:[005.334.658.15:657.635]

JEL: M42

ОЦІНКА АУДИТОРОМ ДІЯЛЬНОСТІ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ ПРИ ПЕРЕВІРЦІ ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПУ БЕЗПЕРЕРВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ

©2019 СЕЛИЩЕВ С. В.

УДК 001.8:[005.334.658.15:657.635]

JEL: M42

Селищев С. В. Оцінка аудитором діяльності системи внутрішнього контролю суб'єкта господарювання при перевірці дотримання принципу безперервності діяльності

Метою статті є розробка методичного підходу до оцінки діяльності системи внутрішнього контролю суб'єкта господарювання в аудиті безперервності діяльності. Доведено важливість розуміння аудитором заходів контролю при оцінці ризику припинення діяльності, пов'язаного із застосуванням окремих стратегій управління. Особливу увагу приділено визначенню елементів контрольованого середовища. Розроблено методичний підхід до оцінки діяльності системи внутрішнього контролю суб'єкта господарювання в аудиті безперервності діяльності. Визначено проблеми оцінки ефективності системи внутрішнього контролю за реалізацією управлінських рішень. Обґрунтовано, що застосування розроблених алгоритмів забезпечує достатнє розуміння системи внутрішнього контролю при оцінці ризику припинення діяльності. Результати проведених досліджень свідчать, що масштаб використання та ефективність застосування внутрішнього контролю залежать, перш за все, від ступеня його розуміння керівництвом та власниками підприємства. Вивчення досвіду роботи системи внутрішнього контролю вказує на його низьку ефективність через відсутність достатньої теоретичної бази та розуміння методики його практичної реалізації, що, своєю чергою, значно підвищує рівень аудиторського ризику. Застосування розроблених алгоритмів забезпечує достатнє розуміння системи внутрішнього контролю при оцінці ризику припинення діяльності. У подальших дослідженнях буде розглянуто інші компоненти аудиторського ризику при аудиті безперервності діяльності.

Ключові слова: припущення про безперервність, аудит, аудиторський ризик, система управління, ефективність.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-11-270-274>

Бібл.: 10.

Селищев Сергій Вячеславович – кандидат економічних наук, доцент, Національний центр обліку і аудиту Національної академії статистики, обліку та аудиту (вул. Підгірна, 1, Київ, 04107, Україна)

E-mail: 120777@i.ua

УДК 001.8:[005.334.658.15:657.635]

JEL: M42

Селищев С. В. Оценка аудитором деятельности системы внутреннего контроля предприятия при проверке соблюдения принципа непрерывности деятельности

Целью статьи является разработка методического подхода к оценке деятельности системы внутреннего контроля предприятия в аудите непрерывности деятельности. Доказана важность понимания аудитором мер контроля при оценке риска прекращения деятельности, связанного с применением отдельных стратегий управления. Особое внимание уделено определению элементов контрольной среды. Разработан методический подход к оценке деятельности системы внутреннего контроля предприятия в аудите непрерывности деятельности. Определены проблемы оценки эффективности системы внутреннего контроля за реализацией управленческих решений. Обосновано, что применение разработанных алгоритмов обеспечивает достаточное

UDC 001.8:[005.334.658.15:657.635]

JEL: M42

Selishchev S. V. The Auditor's Evaluation of the Enterprise's Internal Control System when Verifying the Compliance with the Principle of Continuity

The article is aimed at developing a methodical approach to evaluating the internal control of enterprise in the audit of continuity of the activity. The importance of the auditor's understanding of control measures when evaluating the risk of discontinuation of the activity associated with the application of individual management strategies is proved. Particular attention is paid to the definition of elements of the control environment. A methodical approach is developed to evaluation of the enterprise's internal control system in auditing continuity of the activity. Problems regarding evaluation of efficiency of the internal control system over the implementation of managerial decisions are defined. It is substantiated that the application of developed algorithms provides a sufficient understanding of the internal control system